

Armoede, crisis, solidariteit en kwetsbaarheid in een christelijk perspectief: een uitdaging voor elk van ons! Zit dit in mijn leven ... of niet?

Marleen Van Parys

In dit artikel maken we kennis met de kleine zusters van Nazareth. Deze gemeenschap laat zich inspireren door Cardijn en de levensfilosofie van Charles de Foucauld. Zij leven niet zoals de meeste zusters binnen kloostermuren maar hebben er bewust voor gekozen om, naar het voorbeeld van Jezus van Nazareth, te leven en te werken tussen de gewone mensen. Vanuit de overtuiging “wat je voor de minste van de Mijnen gedaan hebt, dat heb je voor Mij gedaan”. Vol overgave en met veel menselijke liefde zorgen zij voor hun arme, eenzame medemens.

Spreken over armoede, crisis, solidariteit en kwetsbaarheid in een christelijk perspectief, kan ik niet anders benaderen dan via het leven zelf. Via eigen ervaringen, met vallen en opstaan. Maar ook via het leven van Charles de Foucauld en kardinaal Cardijn, de twee bezielers van onze Fraterniteit, onze gemeenschap.

Charles de Foucauld was geobsedeerd door het solidair zijn met de arme Jezus. Zijn leven breken en delen zoals Jezus het had gedaan. Dat was al “de kleur” van zijn bekering en het zal zijn ganse verdere leven bepalen. Maar het is voor hem geen evidentie geweest. Hij werd geboren in een adellijke familie, op 15 september 1858 in Frankrijk. Hij verloor op jonge leeftijd beide ouders. Hij was pas zes jaar ... Het werd een lange weg voor hem. In zijn jeugd verliest hij zijn geloof, om het als jonge man terug te vinden en zich radicaal te bekeren tot Jezus. Hij gaat binnen in het armste Trappistenklooster dat hij kent. Om het vervolgens weer te verlaten, omdat het niet arm genoeg was, niet solidair genoeg met de arme christenen die in zijn omgeving woonden. Nadien woont hij enkele jaren in Nazareth en laat zich priester wijden in Frankrijk. Dan vertrekt hij opnieuw, naar hen die hij het meest arm vindt: de mensen van Noord-Afrika.

Wanneer Foucauld de eerste jaren in de woestijn leeft van Algerije, in Beni-Abbès, vestigt hij zich niet afgezonderd, maar gaat wonen op een knooppunt van leven: hij ontmoet enorm veel volk! Hij leidt er een arm en sober leven. En hij legt er zich vooral op toe om vriendschap te sluiten met de lokale bevolking. Hij bestudeert hun taal en cultuur. En hij linkt zijn “armoedebeleving” aan de concrete mens die hij voor zich heeft. Hij geeft alles van het weinige wat hij bezit weg... Hij doet op die manier, wat de liefde van hem vraagt. De gedrevenheid van Charles de Foucauld naar de “arme” Jezus, werd gaandeweg meer en meer een gedrevenheid naar “Nazaret”, het verborgen leven van Jezus tussen de mensen. Armoede heeft slechts zin wanneer het wordt beleefd in relatie tot iemand... tot iemand.

Later in Tamanrasset, in het hart van de woestijn, heeft Charles de Foucauld een van zijn meest indringende armoede - ervaringen, in de winter van 1907 – 1908. Hij was naar de Sahara gekomen als Fransman... als oud-militair zelfs. Als ontdekkingsreiziger en vurig christen. Als man met ongekenne fysieke mogelijkheden en met wetenschappelijke kennis. Hij had zich afgebeeld, jaren aan een stuk. Hij had onder uiterst precaire omstandigheden geleefd. Hij had ook het evangelie vertaald, hun taal bestudeerd en hun poëzie opgetekend. Maar hij bleef “de gevende”! Nu was hij op sterven na dood door scheurbuik, omwille van de gebrekkige en slechte voeding. Maar de Toearegs redden zijn leven, door voor hem het beetje geitenmelk dat nog te vinden was in de omgeving te verzamelen. Dit heeft hem iets buitengewoon, namelijk de echte wederkerigheid in een relatie, de diepte van “solidariteit” laten ervaren.

In deze winter van 1908 wordt hijzelf “de arme”, diegene die moet ontvangen. Hij ontvangt het gebaar van medemenselijkheid van de Toearegs dat hem het leven redt. Hij komt opnieuw op krachten. Hier heeft hij iets enorm kostbaar geleerd: namelijk dat je in een relatie zowel moet kunnen geven als ontvangen.

Onze Fraterniteit van de kleine zusters van Nazaret begon op 8 september 1966 in Gent. Een halve eeuw na het overlijden van Charles. In de levensinzet van broeder Charles en in de profetische visie van Cardijn ontdekten wij onze weg om onze betrokkenheid op mensen vorm te geven. Cardijn, de man die de arbeidersbeweging heeft gesticht, leerde ons ook "zien, oordelen, handelen" vanuit een christelijk perspectief, en solidair zijn. Hij leerde ons de waardigheid van de arbeidende mens hoog te achten. Wat we in VKAJ ontdekten hadden (de eerste kleine zusters kwamen bijna allemaal uit de VKAJ) zoals de waarde van de vriendschap, de evenwaardigheid van elke mens, het dicht bij mensen blijven, bij hen wonen en werken ... wilden we verder beleven in een religieus engagement. En daarom zouden we een open deur hebben en een open straatgezin zijn, aanwezig zijn bij mensen, in vriendschap. Zoals Jezus te Nazaret 30 jaar leefde midden zijn volk, in arbeid en heel gewoon leven. Zoals Hijzelf afgedaald is en totaal solidair werd, vriend van mensen. Zoals Charles de Foucauld de woestijn introk om de Toearegs te ontmoeten, zo willen ook wij "Nazaret" beleven, intreden in een volk. Hun pijn, hun moeite en vreugde, vaak ook de armoede van hun dagelijks leven delen, in solidariteit en in kwetsbaarheid.

Het betekent concreet voor mij: deelnemen aan het leven van de mensen zoals ook Gods Zoon het alledaagse leven van de mensen heeft gedeeld. Ook Jezus is niet ontsnapt aan de dienst van de menselijke relaties, door zelf dienaar te worden, om zo ten volle zijn intieme relatie met zijn Vader te beleven. En dit in een menselijke familie, in een stiel, in een dorp en op de wegen van Palestina.

Zo staat de spiritualiteit van Charles de Foucauld binnen een bepaalde stroming in de Kerk, deze van de menswording en de menselijkheid van Christus. We vinden dit ook terug bij Franciscus van Assisi, Ignatius van Loyola en Franciscus van Sales ...

Dit realisme van de menswording heeft Charles de Foucauld op een uitzonderlijke manier beleefd. Eerst dacht hij dit te moeten doen ver van allen, in de stilte van een slotklooster, daarna in de eenzaamheid van een kluis. Maar uiteindelijk gebeurde dit in een steeds grotere nabijheid met mensen, met de Toearegs, de meest verlaten mensen die hij toen kende.

Als kleine zuster van Nazaret zijn we gestart vanuit de arbeiderswereld. In het begin van de Fraterniteit waren wij allemaal in ateliers of op fabrieken werkzaam. De eerste fraterniteiten situeerden zich te midden van de arbeiderswijken, vlak bij de katoenfabrieken in Gent. Vandaag is de textielindustrie er praktisch volledig verdwenen. De arbeiderswereld heeft de verschuiving gekend van de industriector naar de dienstector. De technologische vooruitgang van de maatschappij betekende ook voor ons een nieuwe uitdaging. We wilden in de arbeiderswereld aanwezig blijven en zijn op zoek gegaan waar we die aanwezigheid het best konden beleven. We hebben gekozen om tussen de arbeiders te blijven wonen. We vormen kleine religieuze gemeenschappen in een volkse buurt, in een stad.

Wij kiezen voor de stad, omdat daar de meeste mensen opeen gehoopt leven, omdat daar de armoede en de anonimiteit, de vereenzaming, het grootst is. En deze realiteit van de stad, heeft ons het belang van nabijheid en gastvrijheid getoond. Wij wonen in een huurhuis in de rij, tussen de mensen. In grote steden zoals Brussel, Antwerpen, Gent ... In de "volkse" buurten van die steden. Daar proberen we hartelijk te zijn en eenvoudig door de drempel van de fraterniteit heel laag houden, toegankelijk voor iedereen, vooral voor de eenvoudige mens.

Wat wij voor mensen doen is niet spectaculair, niets bijzonders. Veel luisteren, echt luisteren. Ook wanneer je voor de zoveelste keer hetzelfde hoort. Proberen vriendschap sluiten, met geduld en respect. Door de buurt, de straten, gaan en "zien", kijken. Proberen contact krijgen. Mijn leven "delen". Mensen hebben een oneindige nood aan waardering en vriendschap, nood aan bevrijding vooral uit hun angsten en zorgen. Zij hebben nood aan een woord van leven, aan de evangelische boodschap.

Zij zitten met ons mee aan tafel en worden vrienden. Ze worden met de jaren onze broers en zusters, voor wie we willen zorg dragen.

Zo willen wij de Kerk – de Blijde Boodschap – toegankelijk maken voor gewone mensen, levensnabij. Haar een arm en vriendelijk gelaat geven. En wij verlangen de stem van zoveel "kleine" mensen te laten horen.

Concreet wonen wij met drie in een volkse wijk in Brussel. Rita verzorgt de huishouding, doet de boodschappen en het onthaal van mensen. Cecile gaat uit werken in een Rust- en Verzorgingstehuis van het OCMW. Ikzelf ben sinds een paar jaar invalide en zoek om mezelf zinvol te engageren in de buurt, in de catechese ... Het doodgewone leven meeleven, in

werken en in aanwezig zijn. We proberen met een contemplatief hart in de wereld te staan, met een contemplatief hart naar de mensen te gaan.

Onze fraterniteit wil echt een plek zijn om thuis te komen. Ook ons biddend samenzijn overbrugt veel. Het verbindt. Je vindt geen fraterniteit zonder kapel, en ook geen fraterniteit zonder woonkamer. Wij delen er het eenvoudige leven van elke dag, het lief en leed. Ons “voorbeeld” is Jezus van Nazaret. In Hem erkennen we het diepere dat ons bindt: wij zijn door God bemind, ieder mens is door God bemind. Als er onenigheid ontstaat en je durft naar de diepere gronden kijken, dan bots je op eigen onmacht en wordt de ander een rijkdom.

We proberen het apostolaat van de goedheid te beleven: de “andere” liefdevol nabij zijn. Niet uit eigen kracht, maar uit de ontvangen liefde. Ook onze sociale inworteling rust op dat diepere fundament.

Het is die vriendschap die je verder draagt. De mede kleine zusters kennen ook de mensen met wie je werkt. Ze zijn mee met hen begaan.

Ons accent ligt niet zozeer op ons “werken”. Het vloeit voort uit: wie kunnen we “zijn” als evangelische gemeenschap. Dát draag je uit. Dat kan in toevallige ontmoetingen zijn, in samen werken, in een engagement in de parochie ... en we wonen in een buurt waar we echt welkom zijn.

Dit is "Nazaret" voor mij. Dit is God aanwezig brengen. Dit is Kerk-zijn op een andere manier. Zelfs al breng je God niet altijd letterlijk ter sprake, door je houding kan je Hem laten gewaarworden.

Hoe dieper ik doordring in het hart van de Heer, hoe dieper ik ook gestuwd word naar het hart van de mensen. Hoe meer ik de “arme” Jezus wil navolgen, hoe meer ik word uitgenodigd om zelf arm te worden.

Wanneer je zelf evangelisch en reëel arm probeert te worden, dan kan je je beter inleven in het probleem van de armoede en mag je met de armen werken aan bevrijding.

We proberen ons leven te confronteren met dat van de armen. Hen bekijken en beluisteren met schroom en met een respectvol hart. Omdat we geloven in de evenwaardigheid van elke mens!

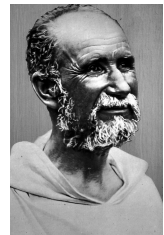
Het is een uitdaging te leven in bestaansonzekerheid en afhankelijkheid, door levenszekerheden los te laten. Leren tevreden zijn dat je in vele dingen van het dagelijks leven geen keuze hebt.

In Antwerpen, Brugge, Gent en Parijs, Spanje, Venezuela en Colombia, zijn kleine fraterniteiten. Ook in Libanon, o.a. in een vluchtelingenkamp van Palestijnse christenen.

Wanneer je de kleine weg gaat van delen en breken, van afhankelijkheid – van “niet meer kunnen kiezen” – dan stoot je op weerstand in jezelf en om je heen.

De mensen aanvaarden, de consequenties van je keuze voor volkse buurten aanvaarden, je medezusters aanvaarden, ook jezelf aanvaarden... Het leven op jou laten afkomen zoals het zich aandient: een moeizame weg. Dit noemt Charles de Foucauld "de laatste plaats". Hij zegt : *Jezus heeft zozeer de laatst plaats ingenomen, dat niemand hem die ooit heeft kunnen ontnemen ...* Het toont ons iets van het mysterie van het mens-zijn, van de echte verhoudingen tussen mensen. Het is een uitdrukking van hoop, als vrucht van totale ontvankelijkheid en totale inzet, ons voorgeleefd door Jezus zelf.

Misschien kunnen we besluiten met een gebed van broeder Charles, dat door alle volgelingen van hem, dagelijks wordt gebeden. Het is het gebed van een "arme", een kind ... dat zichzelf totaal toevertrouwt aan zijn Vader.

*Vader,
Ik verlaat mij op jou
doe met mij wat jij goedvindt
wat jij ook met mij doen wilt, ik dank je.
Tot alles ben ik bereid, alles aanvaard ik
als jouw wil maar geschiedt in mij
en in al je schepselen.
Niets anders verlang ik mijn God
ik leg mijn leven in jouw handen.
Ik geef mij aan jou, mijn God
met heel de liefde van mijn hart.
Omdat ik je bemin
omdat het voor mij een noodzaak van liefde is
mij te geven, mij zonder voorbehoud
op jou te verlaten
met een oneindig vertrouwen.
Want jij bent mijn Vader.*

Charles de Foucauld

Marleen Van Parys vormt samen met twee medezusters een fraterniteit in een volkse wijk in Brussel.